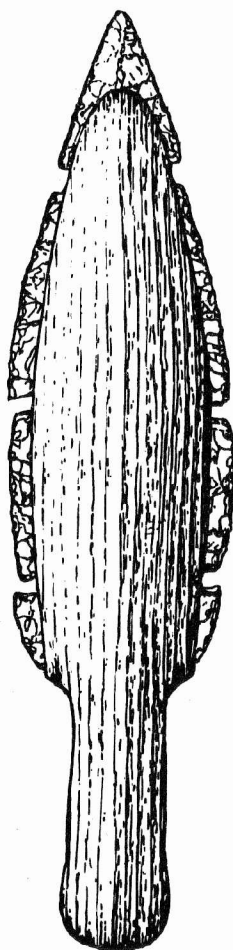

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

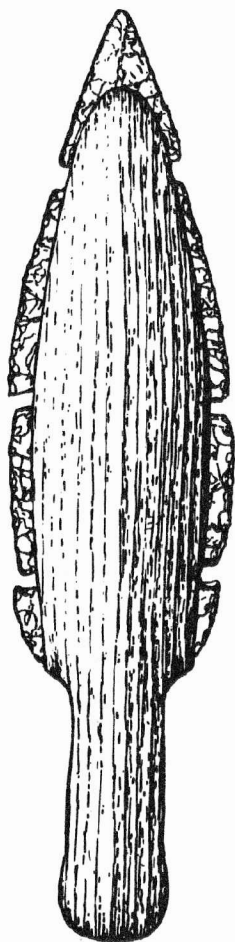

BRNO 1997

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Obsah :

STUDIE A KRÁTKÉ ČLÁNKY

A.Přichystal, J.Svoboda	Výroba štípané industrie na sídlišti kultury s moravskou malovanou keramikou v Jezeřanech-Maršovicích	15
P.Kos	Otevřená sídliště mladého paleolitu a neolitu v jižní části Moravského krasu	27
E.Kazdová, L.Šebela, A.Přichystal	Besiedlung des Gebietes von Blučina (Kr. Brno-venkov) durch Träger der Stichbandkeramik	45
P.Škrdla, L.Šebela	Pozdně eneolitické složené dýky na Moravě	77
J.Peška	Nové poznatky c hradiscích z doby popelnicových polí na Pavlovských vrších	87

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU

PALEOLIT

BRNO-VINOHRADY (okr. Brno-město)	P.Škrdla	97
DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)	J.Svoboda, P.Škrdla, L.Jarošová	100
DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)	P.Škrdla	101
DRNOVICE (okr. Vyškov)	J.Svoboda	102
MOKRÁ (okr. Brno-venkov)	P.Škrdla	103
PETŘKOVICE (okr. Ostrava)	J.Svoboda, L.Jarošová	109
VEDROVICE (okr. Znojmo)	Z.Nerudová	110

NEOLIT

BOROTICE (okr. Znojmo)	S. Stuchlík	115
BRNO-LÍŠEŇ (okr. Brno-město)	J. Stuchlíková	115
BULHARY (okr. Břeclav)	E. Klanicová	116
HAVŘICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Geisler, J. Kohoutek	117
HOLASOVICE (okr. Opava)	Z. Brachtl	118
LANŽHOT (okr. Břeclav)	E. Klanicová	118
MALHOSTOVICE (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	119
MODRÁ (okr. Uherské Hradiště)	M. Geisler	120
OPAVAL-JAKTAŘ (okr. Opava)	Z. Brachtl	120
SMRŽICE (okr. Prostějov)	M.Šmíd	123
VÁVROVICE (okr. Opava)	Z. Brachtl	123
VEVERSKÉ KNÍNICE (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	124

E N E O L I T

BRNO-ČERNÁ POLE (okr. Brno-město)	J. Stuchlíková	129
DUBŇANY (okr. Hodonín)	L. Šebela, M. Dočkalová	129
MALHOSTOVICE (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	132
NÁMĚŠŤ NA HANĚ (okr. Olomouc)	M. Šmíd	133
POHOŘELICE (okr. Břeclav)	M. Geisler	135
VYŠKOV - MARCHANICE (okr. Vyškov)	B. Mikulková	136

DOBA BRONZOVÁ

BLUČINA (okr. Brno-venkov)	M. Salaš	141
MARŠOVICE (okr. Znojmo)	P. Vitula	143
NEMOJANY (okr. Vyškov)	B. Mikulková	143
ORLOVICE (okr. Vyškov)	B. Mikulková	144
POLEŠOVICE (okr. Uherské Hradiště)	M. Salaš	145
SLAVKOV (okr. Vyškov)	P. Enderová - A. Štrof	146
TVAROŽNÁ (okr. Brno - venkov)	A. Štrof - M. Bálek	147
TVAROŽNÁ (okr. Brno - venkov)	B. Mikulková	148

DOBA ŽELEZNÁ

BOHUSLAVICE (okr. Hodonín)	M. Hložek	155
MALÉ HRADISKO (okr. Prostějov)	M. Čížmář	155
STRÁŽOVICE (okr. Hodonín)	M. Hložek	156
VEDROVICE (okr. Znojmo)	P. Vitula	156

DOBA ŘÍMSKÁ A STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

DRÁSOV (okr. Brno - venkov)	A. Štrof - V. Růžička	161
IVANŤ (okr. Břeclav)	M. Bálek - O. Šedo	161
LULEČ (okr. Vyškov)	B. Mikulková	161
MUŠOV (k.ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	J. Musil	162
MUŠOV (k.ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	P. Červák, B. Komoróczy, J. Musil	169
MUŠOV (k.ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	J. Musil	176
MUŠOV (k.ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	M. Bálek - O. Šedo	176
MUŠOV (k.ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	M. Bálek - O. Šedo	177
PASOHLÁVKY (okr. Břeclav)	M. Bálek - O. Šedo	178
PŘIBICE (okr. Břeclav)	M. Bálek - O. Šedo	178

STŘEDOVĚK A NOVOVĚK

BLANSKO (okr. Blansko)	A. Štrof	183
BOŘETICE (okr. Břeclav)	E. Klanicová	183

BRNO (okr. Brno-město)	R. Zatloukal	184
BRNO (okr. Brno-město)	R. Zatloukal	184
BRNO (okr. Brno-město)	J. Unger	184
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	185
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	185
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	186
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	186
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	187
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	187
BRNO (okr. Brno-město)	P. Vitula	187
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	188
BRNO (okr. Brno-město)	K. Geislerová - R. Procházka	188
BRNO (okr. Brno-město)	M. Geisler	189
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	189
BRNO (okr. Brno-město)	P. Vitula	189
BRNO (okr. Brno-město)	R. Procházka	190
BRNO (okr. Brno-město)	R. Zatloukal	190
BRNO (okr. Brno-město)	Z. Himmellová	190
BRNO (okr. Brno-město)	Z. Himmellová	191
BRNO (okr. Brno-město)	Z. Himmellová	191
BRNO (okr. Brno-město)	Z. Himmellová	191
BRNO (okr. Brno-město)	Z. Himmellová	192
CRHOV (okr. Blansko)	J. Sadílek	192
DEBLÍN (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	193
DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)	E. Křanicová	194
HELFENŠTEJN (okr. Přerov)	J. Kohoutek	194
HLÍNA (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	195
HOLASICE U VEVERSKÉ BITÝŠKY (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	196
HORNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)	J. Unger	197
HRANICE (okr. Přerov)	T. Drobný	197
IVANČICE (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	197
JAVORNÍK (okr. Šumperk)	Z.Brachtl	201
JAVORNÍK (okr. Šumperk)	Z.Brachtl	202
JAVORNÍK (okr. Šumperk)	Z.Brachtl	203
JAVORNÍK-VES (okr. Šumperk)	Z.Brachtl	203
JIHLAVA (okr. Jihlava)	O. Šedo, R. Zatloukal	204
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	205
JIHLAVA (okr. Jihlava)	A.Štof, R. Zatloukal	205
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	205

JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	206
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	207
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	208
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	209
JIHLAVA (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	210
JINDŘICHOV NA MORAVĚ (okr. Šumperk)	M. Rychlý, Z. Brachtl	210
JINDŘICHOV NA MORAVĚ (okr. Šumperk)	M. Rychlý, Z. Brachtl	211
KYJOV (okr. Hodonín)	J. Unger	211
KUNOVICE (okr. Uherské Hradiště)	J. Kohoutek	212
LAŽÁNKY (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	212
LEDNICE (okr. Břeclav)	E. Klanicová	215
LOUKA (okr. Blansko)	J. Sadílek, J. Doležel	216
MALHOSTOVICE (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	218
MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)	Z. Himmelová	218
MOSTIŠTĚ (okr. Žďár nad Sázavou)	J. Unger	219
NOVÁ VES U POHOŘELIC (okr. Břeclav)	A. Štrof, J. Unger	219
NOVÝ SVĚTLOV (okr. Uherské Hradiště)	J. Kohoutek	220
NÝROV (okr. Blansko)	J. Sadílek	220
OLOMOUC (okr. Olomouc)	T. Drobný	222
OLOMOUC (okr. Olomouc)	J. Bláha, T. Drobný	222
OPAVA (okr. Opava)	H. Teryngerová	223
OPAVA (okr. Opava)	H. Teryngerová	225
OPAVA (okr. Opava)	H. Teryngerová	226
OPAVA (okr. Opava)	H. Teryngerová	227
OPAVA (okr. Opava)	H. Teryngerová	228
OSIKY (okr. Blansko)	J. Unger	228
PETROVICE (okr. Blansko)	J. Doležel	228
POLEŠOVICE (okr. Uherské Hradiště)	J. Unger	229
POHOŘELICE (okr. Břeclav)	E. Klanicová	229
POHOŘELICE (okr. Břeclav)	J. Unger	230
POHOŘELICE (okr. Břeclav)	M. Bálek, J. Unger	231
PROSETÍN (okr. Žďár nad Sázavou)	J. Sadílek	231
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	232
RAJHRAD (okr. Brno-venkov)	J. Unger	232
ROŽNÁ (okr. Žďár nad Sázavou)	J. Sadílek	234
SKRYJE, TIŠNOVSKÁ NOVÁ VES (okr. Žďár n. Sázavou)	J. Doležel	235
SLAVKOV (okr. Vyškov)	R. Procházka	236
SMOLÍN (okr. Břeclav)	J. Unger	236
SOVINEC (okr. Brutál)	J. Kohoutek	236

ŠTĚPÁNOV NAD SVRATKOU (okr. Žďár nad Sázavou)	J. Sadílek	237
ŠUMPERK (okr. Šumperk)	V. Goš	238
TEČOVICE (okr. Zlín)	J. Kohoutek	238
TELČ (okr. Jihlava)	R. Procházka	240
TELČ (okr. Jihlava)	R. Zatloukal	242
TELČ (okr. Jihlava)	R. Procházka	242
TIŠNOV (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	242
TOVAČOV (okr. Přešov)	T. Drobný	247
UHERSKÝ BROD (okr. Uherské Hradiště)	J. Kohoutek	248
UHERSKÝ BROD (okr. Uherské Hradiště)	J. Kohoutek	248
UHERSKÝ BROD (okr. Uherské Hradiště)	P. Vitula	249
UHERSKÝ BROD (okr. Uherské Hradiště)	J. Kohoutek	249
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	M. Geisler	250
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	M. Geisler	250
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	R. Procházka	251
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	R. Procházka	251
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	J. Kohoutek, R. Procházka	251
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	J. Stuchlíková	254
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	P. Vitula	254
URČICE (okr. Prostějov)	M. Šmíd, Z. Čizmář, M. Dočkalová	256
VALAŠSKÉ KLOBOUKY (okr. Zlín)	J. Kohoutek	258
VALTICE (okr. Břeclav)	E. Klanicová	259
VELEHRAD (okr. Uherské Hradiště)	J. Kohoutek	259
VELKÁ BÍTEŠ (okr. Žďár nad Sázavou)	J. Doležel, S. Smutná	260
VEVERSKÉ KNÍNICE (okr. Brno-venkov)	J. Doležel	263
VYŠKOV (okr. Vyškov)	B. Mikulková	264

V A R I A

DRNOVICE (okr. Vyškov)	B. Mikulková	269
LULEČ (okr. Vyškov)	B. Mikulková	269
PASOHLÁVKY (okr. Břeclav)	M. Bálek - O. Šedo	271
SLAVKOV (okr. Vyškov)	P. Enderová	271
VYŠKOV (okr. Brno-venkov)	P. Vitula	272

SPECIÁLNÍ METODY

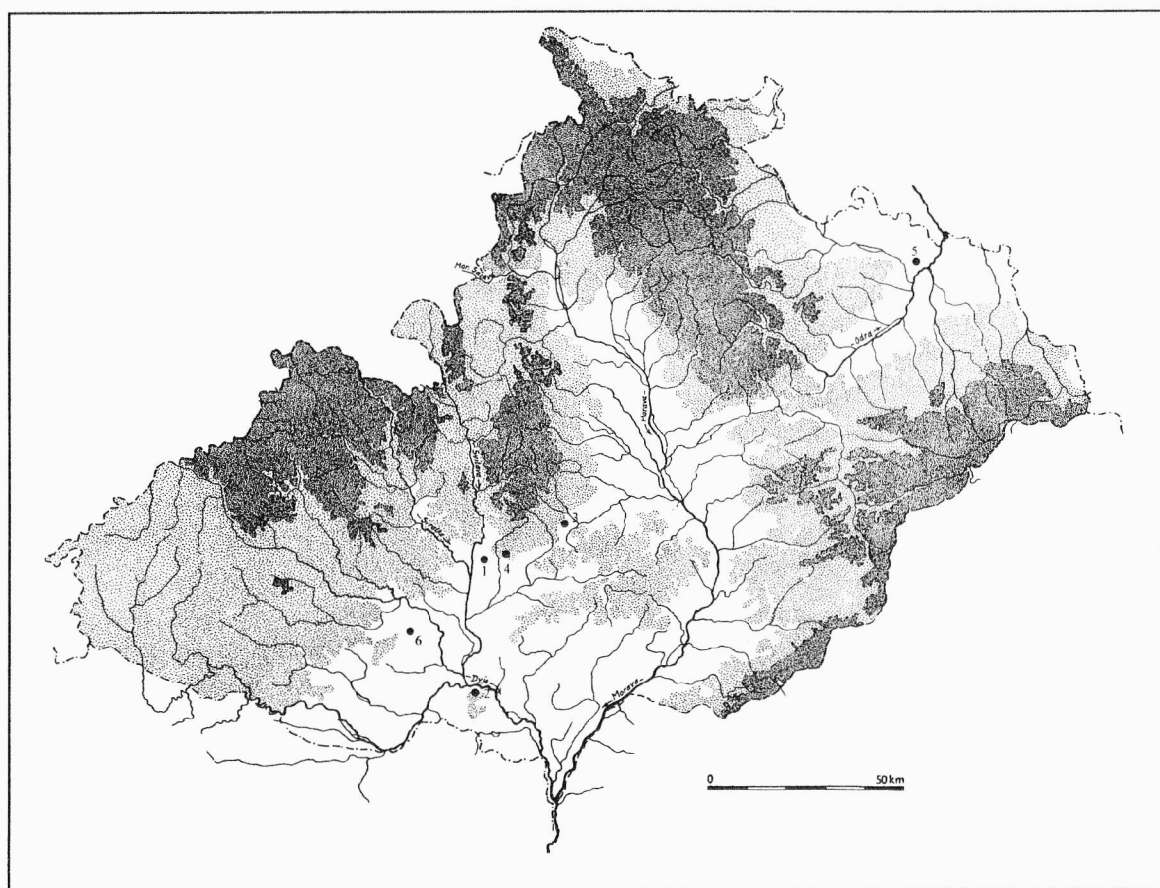
G. Fuchs, V. Hašek, J. Unger	Geophysikalische Prospektion und archäologische Grabungen in der Katharinkirche Frohnleiten (Steiermark)	277
V. Hašek, M. Tymonová, J. Unger	Geophysikalische Methoden in mittelalterlicher Archaeologie	283

A. Majer	Elektroodporová měření střídavými proudy a jejich užití v mělké archeologické prospekci	301
J. Dvořák	Zpráva o výzkumu horninového stavebního materiálu středověkých staveb a jejich provenience	306
M. Bálek	Výsledky leteckého snímkování na Moravě	307
J. Kovárník	Deset let letecké archeologie na Moravě (a v bývalém Československu) 1983 - 1993	311
J. Kovárník	Využití letecké archeologie na Jižní Moravě v roce 1994	332
L. Horáčková, L. Benešová	Příspěvek ke studiu skeletů ze slavkovského bojiště	342

ZPRÁVY O ČINNOSTI

J. Doležel	Z činnosti Archeologického ústavu AV ČR Brno v letech 1993-1994	347

PALEOLIT A MEZOLIT

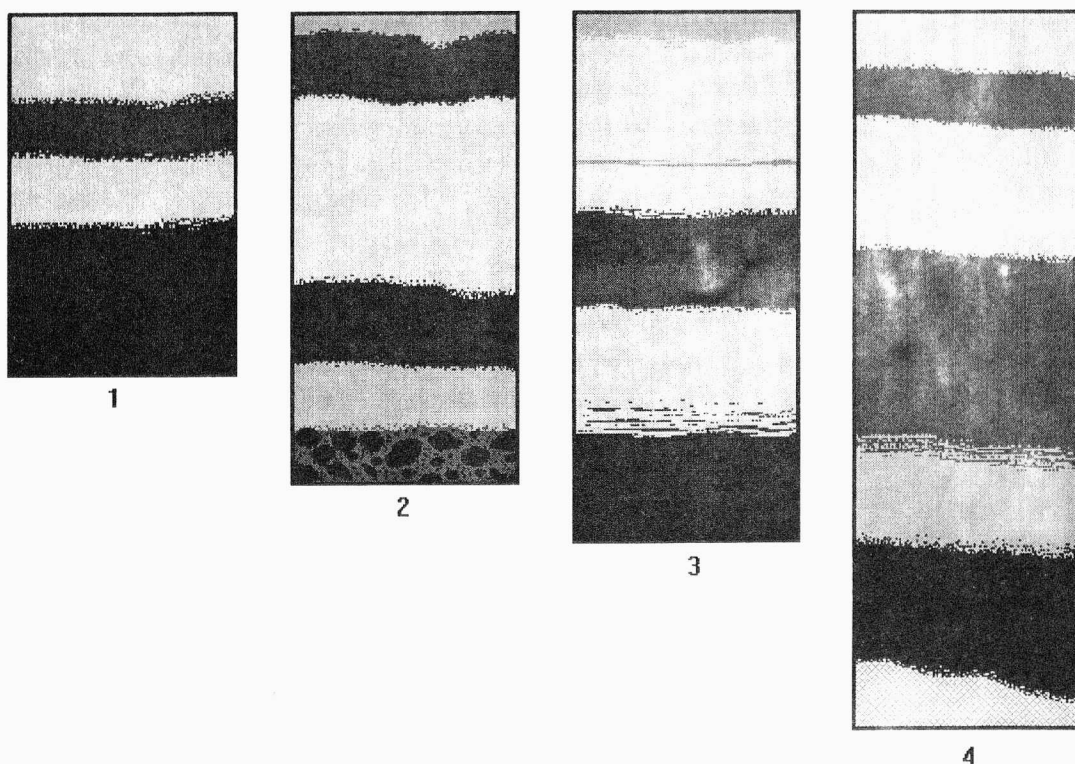
1 - Brno-Vinohrady, 2 - Dolní Věstonice, 3 - Drnovice, 4 - Mokrý, 5 - Petřkovice,
6 - Vedrovice

BRNO-VINOHRADY (okr. Brno-město)

Sídlíště Vinohrady. Paleolit. Ojedinělé nálezy. Systematický průzkum a záchranný výzkum.

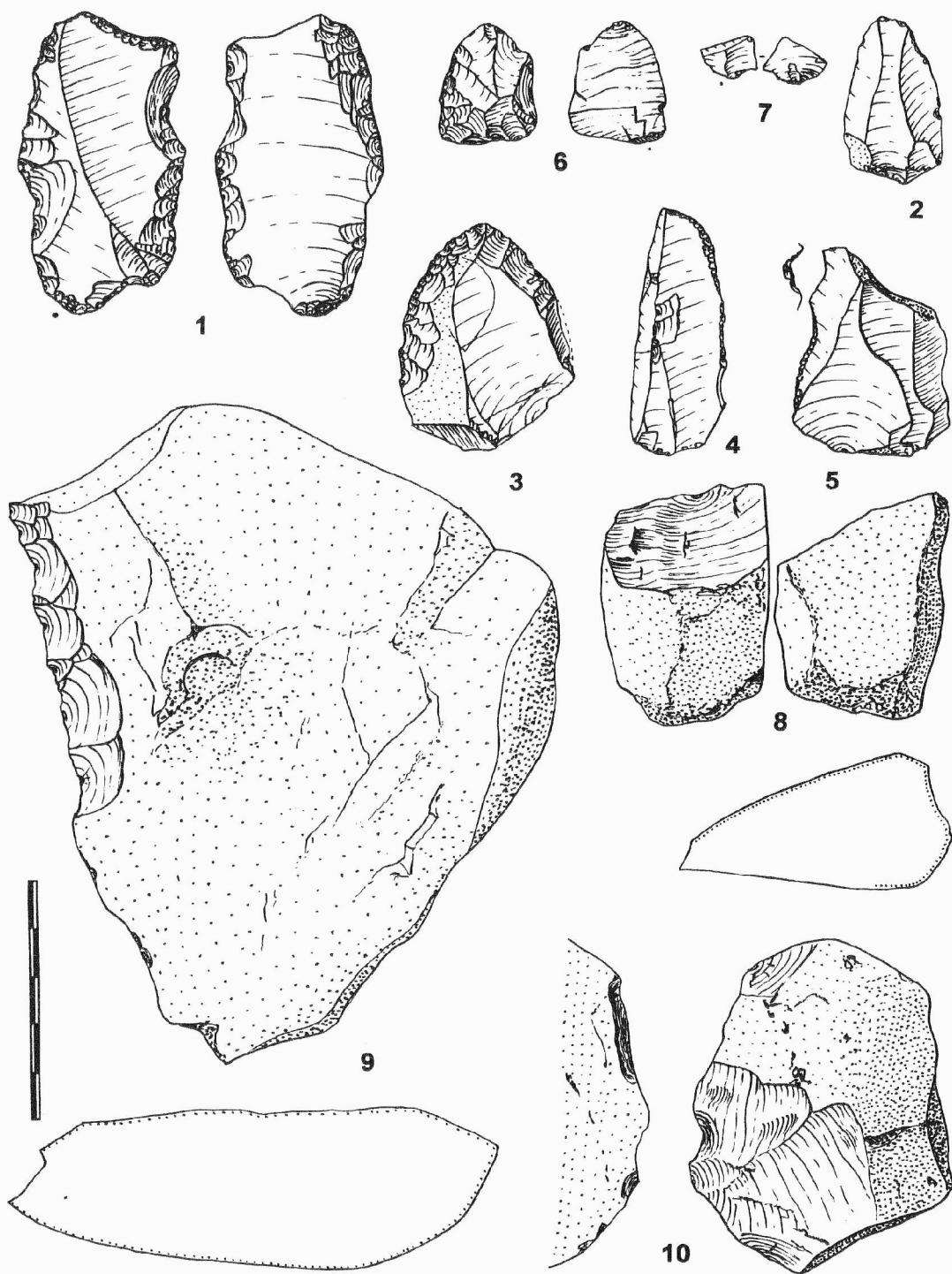
Název Vinohrady označuje návrší (290-300 m n.m.) na v. okraji brněnské kotliny. Dnes na většině plochy stojí stejnojmenné sídlíště Vinohrady. Během stavebních prací byla a dodnes je tato trať pod dohledem archeologů z Archeologického ústavu AV ČR Brno. Jelikož stavební aktivity v tomto prostoru dosud neutihly, dochází dosud často k narušení sprašových souvrství. Při sledování těchto odkryvů bylo získáno několik artefaktů štípané industrie.

Počátkem 80. let, při zahájení stavebních prací, bylo na povrchu terciérní šterkové terasy v prostoru dnešní ulice Prušánecká nalezeno pět artefaktů. Nejvýraznější z nich je masivní moustérský hrot (obr. 2:3) vyrobený ze severského pazourku. Výrazně obroušené hrany má levalloidní ústěp (obr. 2:2) s místní retuší. Další dva artefakty mají nevýraznou patinaci a jejich paleolitické stáří je tedy sporné. Jedná se o bifaciálně retušovanou čepel se značně otřelými hranami (obr. 2:1) a levalloidní ústěp (obr. 2:5). Výčet nálezů uzavírá hrubá čepel s patrnou přípravou úderové plochy vyrobená ze stránskoskalského rohovce.

Obr. 1. Brno-Vinohrady, stratigrafie. Popis vrstev v textu.

V létě roku 1992 při odkryvu základů školy v prostoru mezi ulicemi Valtickou a Velkopavlovickou byl začištěn profil (obr. 1:1) tvořený dvěma půdami: ve svrchní partii probíhal horizont rezavě hnědé půdy; bazi profilu tvořila mocná poloha tmavě hnědé půdy s uhlíky. Při začišťování a následném sondování v okolí nebyl získán žádný artefakt.

Obr. 2. Brno-Vinohrady, typologie

Na s. okraji Pálavského náměstí (obr. 1:2), v nadloží tmavě hnědé půdy (tentokrát bez poloh s uhlíky) oddělena 1 m mocnou polohou spraše probíhala další, rezavě hnědá půda již narušená stavební činností. Bazi profilu tvořila terasa. V její svrchní partii probíhala poloha

větších valounů (v průměru 10-15 cm) s vysokým obsahem rohovců - převládaly typy KL a typy označované jako rohovce z vysokých teras, rohovce typu SS nebyly ve sledovaném vzorku pozorovány. Ani tento odkryv neposkytl artefakty štípané industrie.

V základech pro nákupní centrum na Pálavském náměstí byla situace obdobná jako v předchozích dvou případech.

V letech 1992 - 1994 probíhaly stavební práce v prostoru křižovatek Prušánecká - Žarošická a Bzenecká - Žarošická. V tomto odkryvu byla pozorována následující stratigrafie (obr. 1:3): na povrchu narušená spraš byla členěna písčitou vrstvičkou; následoval půdní komplex tvořený polohou tmavě hnědé na bazi se světlejší hnědou půdou; oddělena sprašovou mezivrstvou tvořila spodní partii profilu hnědočervená písčité půda. Artefakty nalezeny nebyly.

Počátkem roku 1993 byl zahájen rozsáhlý odkryv v prostoru nad bývalou cihelnou Růženin dvůr. Stavebními pracemi byl narušen profil tvořený třemi půdami (obr. 1:4): ve svrchní části probíhala nevýrazná poloha světle hnědé půdy; oddělen spraší následoval hlavní nálezový horizont hnědočervené půdy; pod další spraší tvořila bazi profilu poloha černozemě, která nasedala na podloží tvořené horninami brněnského masivu. Po odstranění ornice byla na odkryté ploše nalezena čepel (obr. 2:4) vyrobená z rohovce typu Stránská skála. Ve střední části profilu byla obnažena až 1.5 m mocná vrstva hnědočervené půdy s polohami drobného šterku která obsahovala valouny z vyšších teras. Vizually je srovnatelná s holštýnským interglaciálem v cihelně (Smolíková - Kovanda 1983). Z tohoto horizontu pochází pravděpodobné křemenné choppery (obr. 2:8,10), křemencový chopper (obr. 2:9) a řada sporných kusů. Retušovaný artefakt drobných rozměrů (obr. 2:6) a mikroodštěpek (obr. 2:7) a úštěp byly vyjmuty z narušené polohy. Na jejich povrchu jsou stopy povlaku CaCO_3 s mírným červenavým nádechem. Je proto pravděpodobné, že pocházejí z popisovaného půdního horizontu.

Závěrem je možno konstatovat, že na Vinohradech byly získány další stopy pobytu člověka v různých obdobích paleolitu (většina povrchových nálezů - mladý paleolit, v půdě - starý paleolit). Pro studium nejstaršího osídlení Moravy jsou důležité zejména nálezy stratifikovaných kusů a proto i v budoucnu bude nutno věnovat náležitou pozornost odkryvům sprašových souvrství v Brně a okolí.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Smolíková, L. - Kovanda, J. 1983: Das Bedeutung der pleistozänen Sedimente des Fundortes Růženin dvůr (Brno-Židenice II) für die Stratigraphie des Brno-Beckens. *Anthropozoikum* 15, 9-34.

Summary:

In early 80's, during the building activities on Vinohrady hill, there was collected several probably EUP stone artifacts (Fig. 2:1-5) on the top of the Miocene gravel terrace. There was also documented four sections with Middle Pleistocene soils, one of them yielded possible Lower Paleolithic stone artifacts (Fig. 2:6-10).

DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)

Dolní Věstonice I, III. Paleolit - gravettien. Sídliště. Systematický výzkum.

V rámci projektu výzkumu gravettieny byly v roce 1993 provedeny výzkumy na dvou lokalitách dolnověstonicko-pavlovské sídlení aglomerace, doplňované průběžně povrchovým průzkumem mikroregionu (lok. IIa, IIb).

Lokalita I

V návaznosti na předchozí výzkumy B.Klímy v nejvyšší části stanice I (Klíma 1952, 1981) a sérii 6 sond vyhloubených zde v roce 1990 (Svoboda 1993) jsme přistoupili k většímu odkryvu (sonda 7a). Sonda o rozměrech 5 x 7,75 m byla situována do meze v sousedství výkopu B.Klímy z roku 1979 (NZ 932/80) a našich sond č. 7 a 8. Sonda se v s. části zahlubovala asi do 0,5 m a ve směru k j., proti svahu meze postupně dosáhla hloubky až 4.60 m. Podstatnou část (3 m v nejhlubší části) tvořily navážky tělesa meze. Pod nimi následovala čistá spraš nepravidelné mocnosti. Kulturní vrstva ve formě prostorově omezených čoček, místy i několikanásobně přes sebe zvrstvených, ležela na kontaktu spraše s podložními terciárními jíly. Povrch jílu však byl druhotně porušen mírně šikmo probíhajícími dislokacemi, podél nichž podloží stupňovitě poklesávalo v celých blocích po svahu dolů (výškové rozdíly mezi stupni dosahují až 1 m). Ze získaných profilů je zřejmé, že k těmto procesům došlo po ukončení osídlení, ale před usazením nadložní spraše, v níž již tyto dislokace nejsou patrné.

Kulturní vrstvu tvoří čocky homozního sedimentu s uhlíky, štěpinami kostí savců a štípanou industrií. Poloha těchto předmětů byla zaznamenávána trojrozměrně a počítačově zpracována (NZ 382/94). Ve srovnání s ostatními částmi dolnověstonické stanice je soubor zajímavý zejména vyšším zastoupením moravských kamenných surovin z říčních štěrků, jmenovitě valounků křemene a spongolitového rohovce.

K datování osídlení v této části stanice lze rámcově použít datum z nedaleké sondy 9 (výzkum 1990): GrN 18189: 25 950 + 630 -580 B.P.

Lokalita III - Rajny

Osídlení této lokality (počátek ml.paleolitu v nejvyšších částech, gravettien níže po svahu) zachytil v souvislosti s budováním teras pro vinohrady již B.Klíma (1971). Nový průzkum se zaměřil jak na sondáže v různých polohách svahu, tak na plošný odkryv v místě nejhustší kumulace nálezů (Škrdla a kol. 1996). Současné pokračovaly povrchové sběry v zájmové oblasti lokality.

Poloha naleziště leží na poměrně strmém svahu. Na bazi výkopů leží souvrství přemístěných půdních sedimentů. Následuje soliflukční poloha uzavřená v nejvyšší části tmavou, humózní kulturní vrstvou s uhlíky, horizontálně členěnou střídajícími se propálenými polohami a vertikálně opět prostoupenou menšími dislokacemi. Souvrství uzavírá poslední würmská spraš.

Osídlení na 5. terase (sondy A,B) zřejmě tvoří uzavřený sídelní celek s centrálně umístěnými zbytky ohniště, silně porušenými svahovým posunem. Nálezy tvoří kosti savců (převážně mamutů), štípaná kamenná industrie (s několika výraznými typy hrotů) a ozdobné předměty (dentálie). Téměř polovinu inventáře štípané industrie tvoří přepálené artefakty.

Výzkum celé dochované části sídelního celku pokračoval v roce 1994 a bude dokončen v roce 1995. Uhlíky z centrálního ohniště poskytly datum, které lokalitu staví na sám závěr osídlení dolnověstonicko-pavlovské aglomerace: GrN 20392: 24 560 +660 -610 B.P.

Sondáž na 3. terase (sonda C) zachytila těsně pod povrchem soliflukční polohu s ojedinělými artefakty štípané kamenné industrie a pozůstatky mamutí lebky spolu s dalšími kostmi.

Výkop na 2. terase poskytl radiolaritovou čepel z hrany jádra a prstní článek nosorožce. Nálezy ležely v čočce hnědé, soliflukcí porušené půdy v hloubce 2,5 m ve spraši.

V budoucnu lze tedy předpokládat další nálezy v celém areálu stanice.

Jiří Svoboda, Petr Škrdla, Lenka Jarošová, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Klíma, B. 1952: Druhý sídlení objekt a paleolitická keramická pec v Dolních Věstonicích, Arch.rozhl. 4, 193-197.

- 1971: Výzkum paleolitických stanic pod Pavlovskými kopci (o.Břeclav), Přehl.výzk. 1970, 6-8.

- 1981: Výzkum paleolitické stanice u Dolních Věstonic (o.Břeclav), Přehl.výzk. 1979, 7-8.

Svoboda, J. 1993: Erforschung der paläolithischen Station Dolní Věstonice I (Bez. Břeclav), Přehl.výzk. 1990, 67, 152-153.

Škrdla, P., Cílek, V., Přichystal, A. 1996: Dolní Věstonice III, excavations 1993-1995. In: J.Svoboda, ed.: Paleolithic of the Middle Danube region. Spisy AÚ AV ČR Brno 5, 173-190.

Summary:

As a part of the Gravettian project, excavations in 1993 concentrated on two sites of the Dolní Věstonice - Pavlov area: DV I (part of an irregularly preserved cultural layer in the uppermost part of the site) and DV III (a separate settlement unit, dated around 24.500 B.P.). The results were completed by intensive surface surveys (DV IIa, IIb).

DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)

Dolní Věstonice III („Rajny“). Paleolit - gravettien. Sídliště. Systematický výzkum.

V roce 1994 byla rozšířena plocha zkoumaná roce 1993 (viz předcházející článek: Dolní Věstonice, Svoboda-Škrdla-Jarošová). Výzkum rozšířil kolekci artefaktů štípané kamenné industrie, poskytl kosti lovené zvěře i ozdobné předměty (dentálie). Výzkum této koncentrace (objekt 1) byl uzavřen, v příštích letech bude věnována pozornost výše položeným polohám lokality.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Summary:

In 1994, the area excavated in 1993 was enlarged. The excavation yielded artifacts of chipped stone industry, bones of hunted animals, and decorative objects (Dentalium). Excavations of this concentration (unit 1) was finished, and during the following years, attention will be focused on the upper parts of the locality.

DRNOVICE (okr. Vyškov)

"Za horkó" - Drnovice III. Paleolit - szeletien. Systematický povrchový průzkum.

V roce 1993 pokračoval pan Miroslav Daněk v intenzivním povrchovém průzkumu paleolitických lokalit v celém prostoru Vyškovské brány. Nejucelenější novou kolekci shromáždil z lokality Drnovice III - Za horkó, která byla objevena jako jedna z posledních (v r. 1992) a není tedy ještě zdaleka vyčerpána. Leží na návrší JZ od obce v n.v. 310-320 m n.m. pod televizním vysílačem, kde tvoří artefakty zhruba oválnou koncentraci (mapa viz Svoboda 1994, obr. 1).

Nová kolekce je vyrobena převážně z různých typů rohovců (v regionu běžný spongolitový rohovec, ale rovněž rohovce typu Stránská skála), z pazourku, křemence, křemene a ojediněle z radiolaritu. Tvoří ji jádra (22 ks), úštěpy (138 ks), čepele a mikročepele (28 ks), úlomky a třísky (258 ks), místně retušované artefakty (10 ks) a retušované nástroje (56 ks). Vzhledem k určité typologické svéráznosti této industrie představuje nový soubor nástrojů obohacení dosavadních poznatků o mladopaleolitickém vývoji v regionu.

Nový soubor nástrojů tvoří 6 škrabadel (vesměs plochá, ale i s náběhem k masívnějším tvarům, včetně kombinace s rydlem), 6 rydel (převážně atypická lomová, méně hranová), 5 hrotů (2 zlomky unifaciálních list. hrotů, 1 zlomek s ventroterminálně retušovanou bází, první svého druhu v regionu, 1 moustéřský hrot, 1 atypický hrot), klínový nůž, 11 drasadel (převážně s výraznými strmými retušemi), 10 retušovaných čepelí (5 laterálně, 5 příčně), 1 vrták, 2 zobce, 2 oškrabovače, 6 dlátek a odštěpovačů, 3 vruby a 4 zoubkované nástroje.

Spojíme-li kolekce z roku 1992 a 1993, získáme soubor 81 retušovaných nástrojů, který je již statisticky vyhodnotitelný. Procentuální složení charakterizuje vyrovnaný podíl škrabadel (9,9 %, v tom 3,7 % aurignacoidních) a rydel (9,9 %), tvarově variabilní skupina hrotů (list. hroty - 3,7 %, jiné bifasy - 2,5%, ventroterm. ret. hrot - 1,2 %, okrajově ret. hroty - 3,7%, ostatní hroty - 1,2 %), vysoký podíl drasadel (17,3 %), vrubů a zoubkovaných nástrojů (17,3 %) a ostatní (33,1 %, zejména ret. čepele - 16 %, dlátka a odštěpovače - 11,1 %). V rámci moravského szeletienu se taková skladba blíží nejvíce szeletienu z nedalekých Opatovic I. Vzhledem k morfologii hrotů, k vysokému podílu ret. čepelí, dlátek a odštěpovačů a celkově drobným rozměrům industrie (přítomnost mikročepelí) ji můžeme srovnávat rovněž s jinak ojedinělým szeletienem s převahou rydel z Vincencova na Prostějovsku (Svoboda - Přichystal 1978).

Jiří Svoboda, AÚ AV ČR Brno

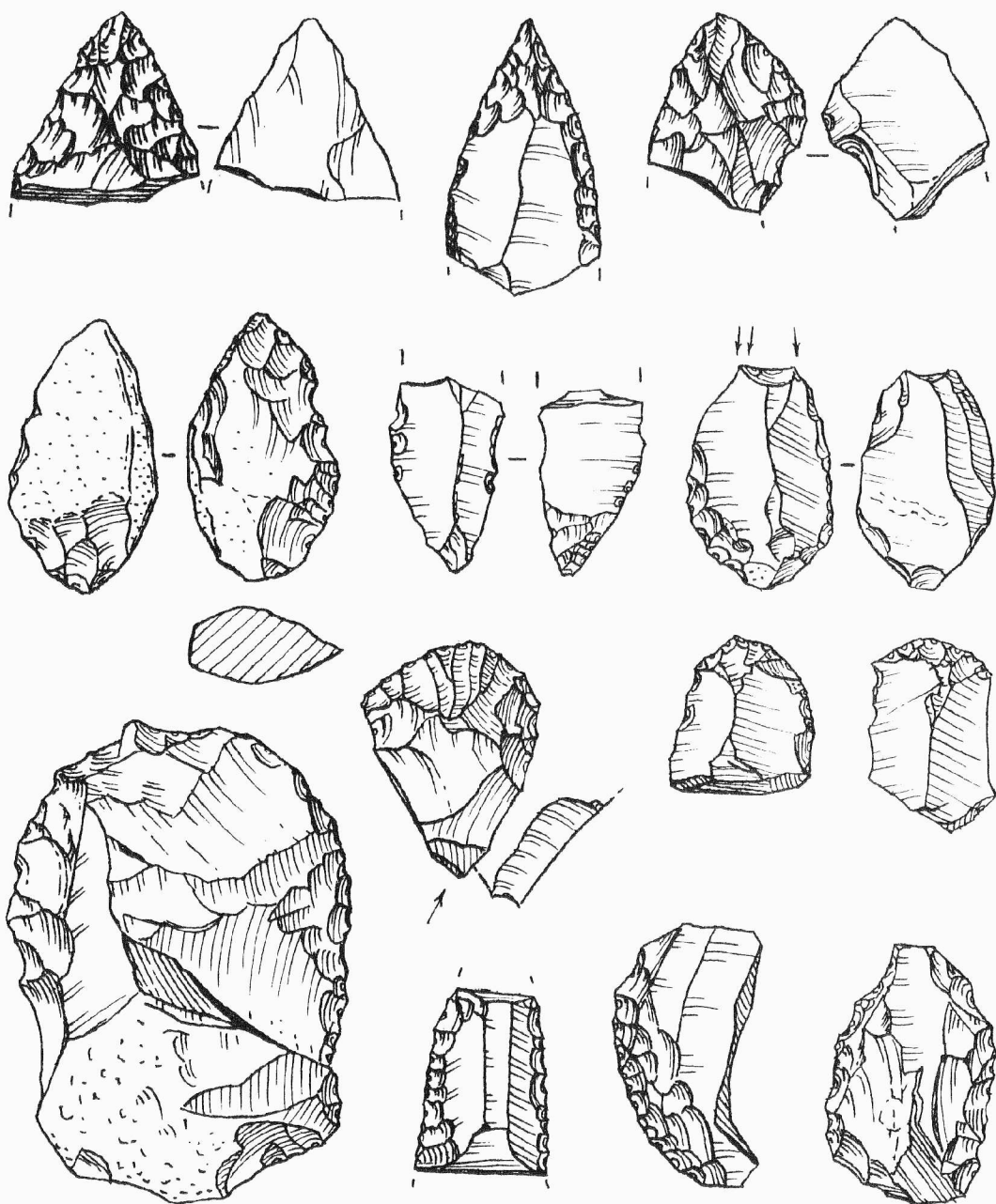
Literatura:

Svoboda, J. 1994: The Upper Palaeolithic settlement of the Vyškov Gate: Regional survey, 1988-1992. *Památky archeologické* 85, 18-34.

Svoboda, J. - Přichystal, A. 1987: Szeletská industrie z Vincencova. *Čas. Moravského muzea Sc. soc.* 72, 5-19.

Summary:

In frame of a systematic surface survey of the Vyškov Gate area, the Szeletian assemblage Drnovice III is typical for morphology of the points and relative frequency of retouched blades and chisels.

Obr.1. Drnovice, okr. Vyškov, lok. III (Za horkó). Výběr artefaktů szeletienu.

MOKRÁ (okr. Brno-venkov)

Mokrá-lom I . Paleolit - magdalénien. Drobná stanice. Záchraný výzkum.

Díky systematické rekognoscaci terénu prováděné od poloviny 80. let P. Kosem byla v prostoru skrývek nad severní hranou mokerského lomu shromážděna kolekce paleolitických artefaktů. Předběžné ověřovací sondáže provedené v roce 1993 zachytily artefakty in situ v dosud neporušených polohách. Protože hrozilo přímé ohrožení lokalit v důsledku postupující těžby v lomu, přistoupil AÚ AV ČR Brno spolu s ÚAPP Brno po dohodě s CVM a.s. k

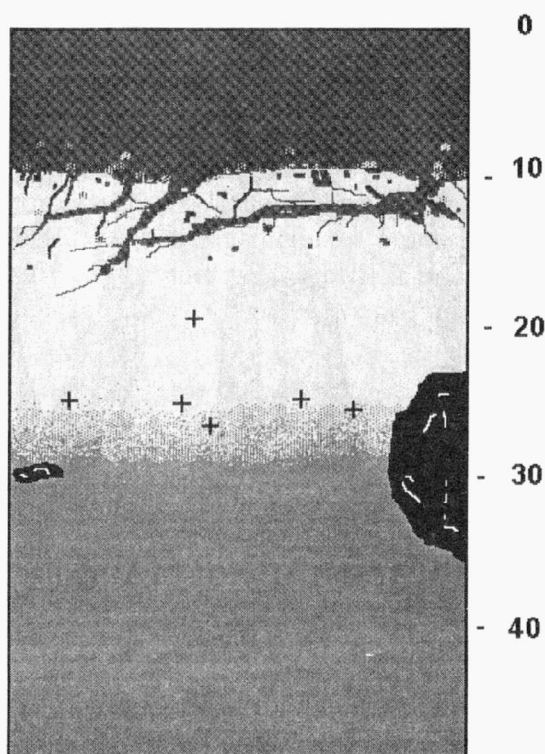
záchrannému výzkumu. Lokalita Mokrá-lom I byla zkoumána v září a říjnu 1994, lokalita Mokrá-lom II bude prokopána v následujícím roce.

Poloha

Lokalita je situována v sz. části lomu Mokrá-západ v mírné depresi vyúsťující do údolí, od kterého je oddělena v této části nevysokým převisem. Depresi ohraničují škrapová pole, její vnitřní část je vyplněna hlinitými sedimenty. Ve vlhčích obdobích zde stávala voda. I v současných suchých létech byla především podložní půda vlhká.

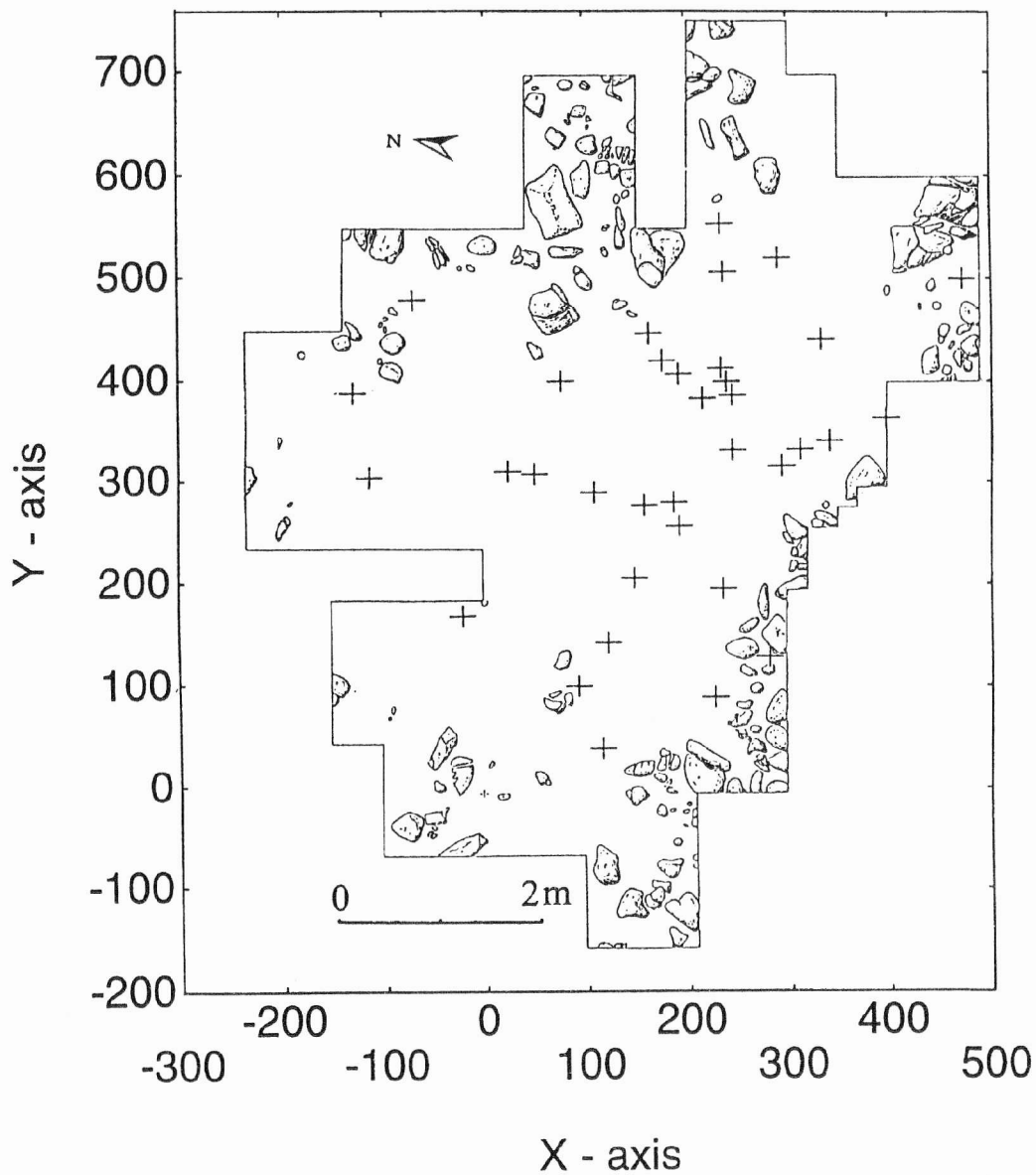
Stratigrafie

Pod sypkou, humózní a poměrně tenkou vrstvou recentní půdy probíhala 10-25 cm mocná poloha sprašové hlíny silně ovlivněné bioturbací. Tato poloha plynule přecházela do hnědočervené, dobře vyvinuté, jílovité interglaciální lesní půdy. Artefakty štípané industrie ležely většinou na rozhraní spraše a půdy, některé byly již v čisté spraši. Vzhledem k agresivnímu prostředí se kostěné artefakty nedochovaly. Spraš, rozhraní spraš/půda a půda obsahovaly uhlíky. E.Opravil určil vzorky z rozhraní spraš/půda jako jasan ztepilý, buk lesní a lípa. Z tohoto posudku je zřejmé, že se jedná o intruze z podložního interglaciálu nebo holocénu (bioturbace). Ve spraši ojediněle, ale častěji na rozhraní spraš/půda a v půdě byly nalézány většinou křemenné valounky z vyšších terasových stupňů.

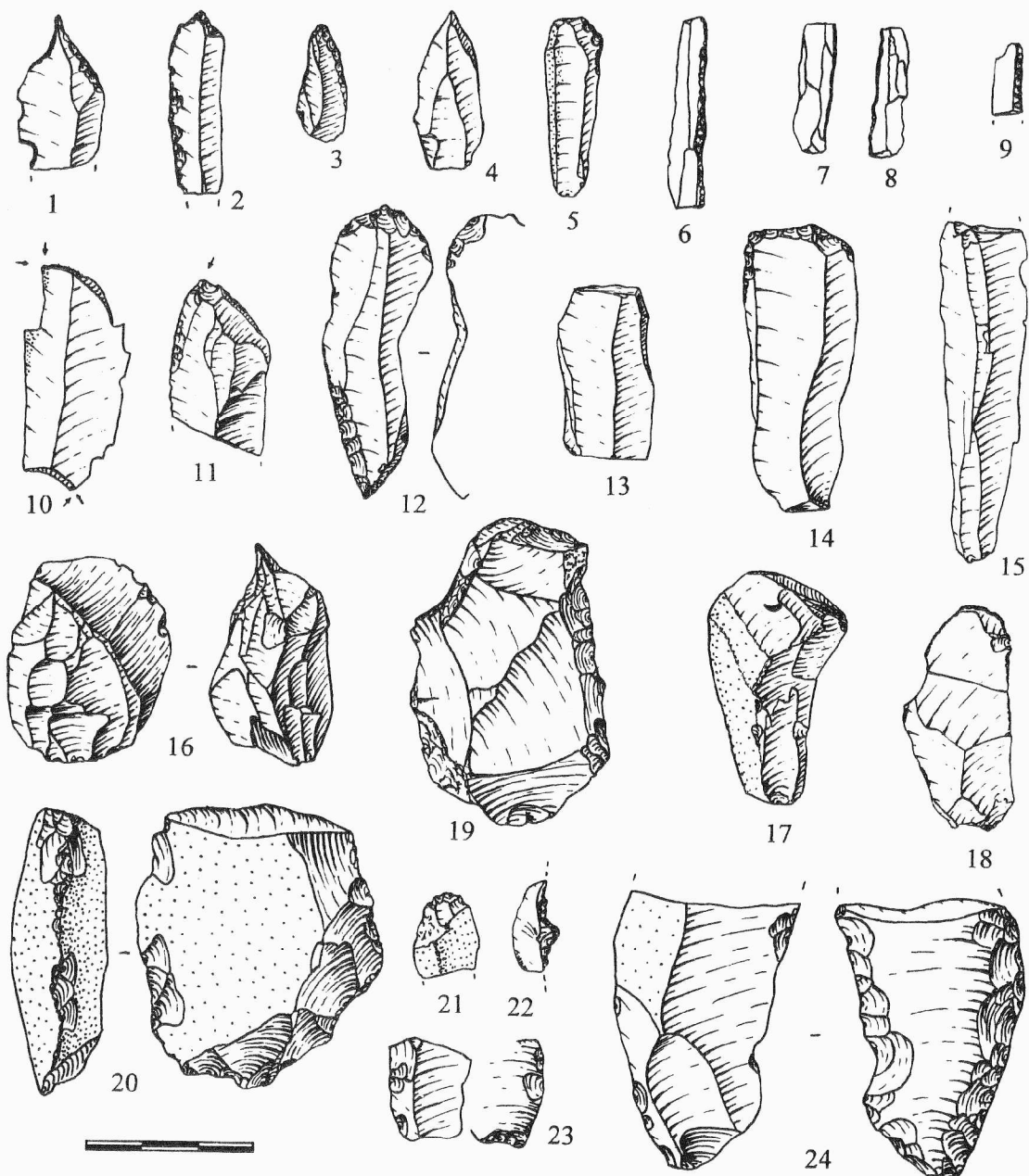

Obr.1. Mokrá-lom I: Stratigrafie

MOKRA-LOM I - Spatial Distribution

Obr.2. Mokrá-lom I: Rozptyl štípané industrie

Obr.3. Typologie: 1-18: Mokrá-lom I; 19: Mokrá-lom III; 20-24: Mokrá-lom II (23-24: depozitář MZM)

Rozptyl artefaktů v ploše

Artefakty se kumulují ve středu zahliněné deprese, který je vymezen vápencovými kameny a bloky (obr.2). Východně od prokované plochy lze předpokládat další, podobnou koncentraci. Ta však byla během skrývky zničena. Podařilo se zachytit pouze ojedinělý úštěp na souřadnici [675,910]. Několik artefaktů z tohoto prostoru bylo získáno z kořenů opodál ležících vytrhaných pařezů. Přesto, že ležely in situ ve zbytcích sedimentů mezi kořeny, není jejich přesná lokalizace známa. Stratigrafická situace a hustota nálezů v sedimentech z kořenů stromů odpovídala prokované ploše.

Otázkou zůstává interpretace "kamenného valu" ohraničujícího osídlenou plochu. Je zřejmé, že nálezy ho respektují. Přesto, že byl výzkum směřován tak, aby odhalil případné

zbytky konstrukce obydlí, je třeba konstatovat, že nebyl nalezen žádný důkaz na podporu této teorie. Kameny měly vztah k podložní půdě a nebyly lidskou činností přesunuty - bloky rozpadlé na několik kusů ležely pohromadě. Pouze skupina čtyř kamenů u z. okraje sondy a některé další ve valu ležely v nálezové vrstvě. Je tedy pravděpodobné, že člověk pouze dotvořil příhodnou polohu - zahliněnou depresi obklopenou rozsáhlými škrapovými poli. Konfigurace terénu a pedologický (J.Hradilová) rozbor však připouští i možnost splachu artefaktů z okolí.

Nástroje i čepele se zdají být nahodile roztroušeny po celé ploše a jejich část se dochovala ve zlomcích. Tento fakt spolu s přítomností odpadu z ostřených nástrojů (mikroodštěpky) svědčí o intenzivním užívání respektive ostření nástrojů v prostoru zkoumané plochy.

Industrie

Během výzkumu bylo získáno 31 stratifikovaných artefaktů štípané kamenné industrie a 13 mikroodštěpků. Až na jednu výjimku (rohovec typu Olomučany) byly všechny artefakty raženy ze severského pazourku. Kolekce obsahuje 7 typů (23%). Nejpočetněji zastoupeným typem je mikročepel s otupeným bokem - 3 kusy (obr.3:6-8), dále soubor obsahuje typický magdalénský vrták (obr.3:1), dvě rydla z nichž jedno je hranové na vkleslé retuši (obr.3:11) a druhé je dvojité, v obou případech asymetrické klínové (obr.3:10). Výčet typů uzavírá kombinace škrabadlo/hrot (obr.3:12). Soubor doplňují místní retuše (obr.3:17,18), hrotité čepele (obr.3:4), jádro (obr.3:16) a 7 neretušovaných čepelí (obr.3:13,15). Z kořenů opodál ležících vyvrácených pařezů (viz dále) bylo z neporušených poloh získáno dalších 5 artefaktů a 5 mikroodštěpků.

Na souřadnici [100,670] byla nalezena drobová destička o rozměrech 10x15x1 cm. Její souvislost s osídlením však není prokazatelná.

Povrchový sběr v okolí lokality poskytl další tři artefakty. Ze dvou typů je jeden vrták (obr.3:2) a jedna mikročepel s otupeným bokem (obr.3:9).

Vrták (obr.3:3), čepelové škrabadlo (obr.3:14), a zlomek čepele se morfologicky hlásí k osídlení lidem s moravskou malovanou keramikou (doloženo poblíž) a do sprašové hlíny se dostaly druhotně. Další dvě nepatinované čepelky ze stejné série (nelze je však na sebe přiložit - chybí jedna mezi) ukazují na možnost jejich výroby přímo na místě.

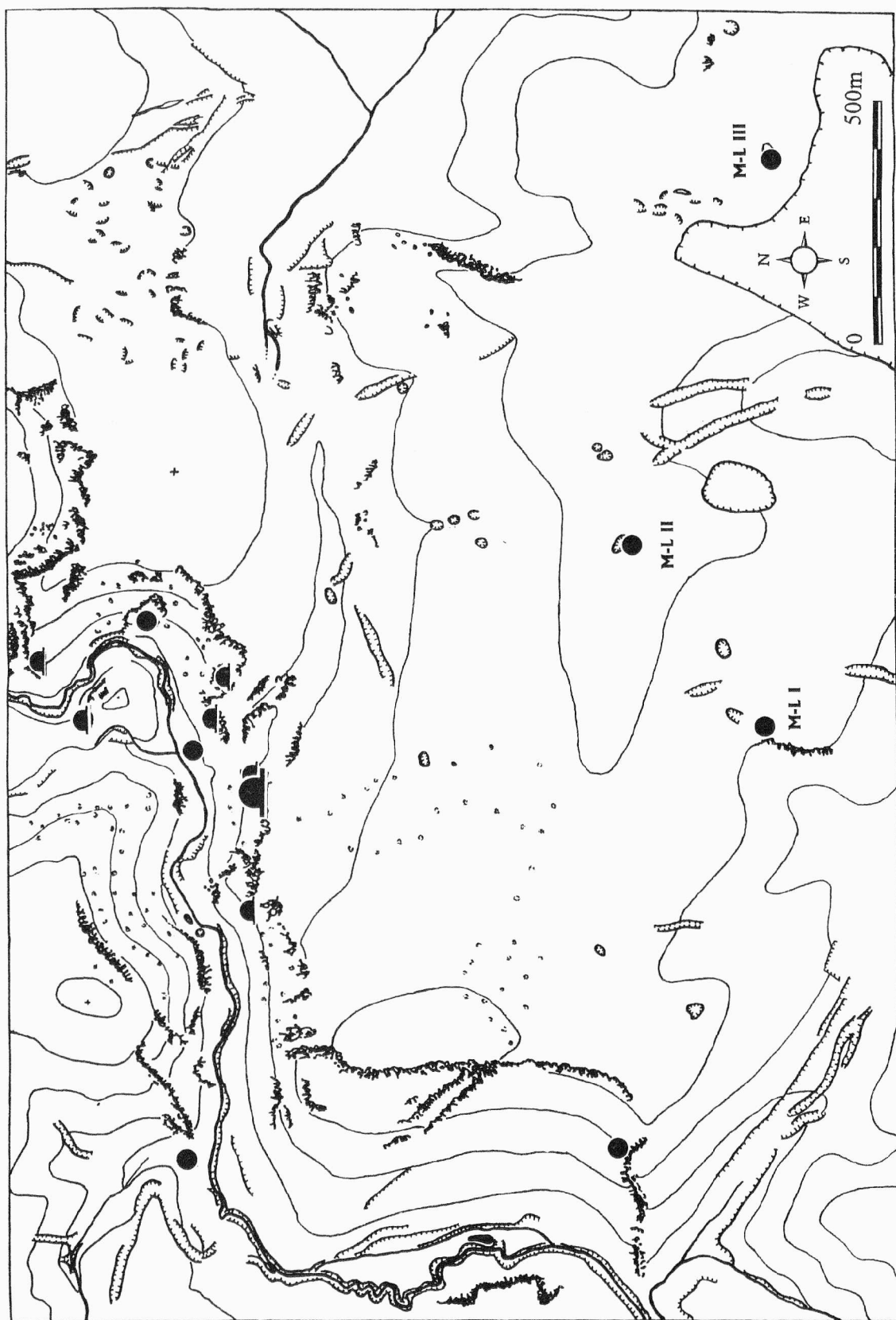
Závěr

V prostoru zalesněné planiny Mokerského lesa byly v souvislosti se skrývkami v předpolí lomu Mokrá objeveny tři malé paleolitické stanice. První z nich (Mokrá-lom I) byla prozkoumána v roce 1994 a datována do magdalénienu, lokalita Mokrá-lom II (byly provedeny předběžné sondáže) bude zkoumána v následujících letech. Lokalita Mokrá-lom III (Čihálky) již zanikla v důsledku pokračující těžby. Skrývkám v předpolí lomu bude věnována zvýšená pozornost i v následujících letech.

Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno

Summary:

A small Magdalenian site was discovered in the vicinity of Mokrá limestone quarry. Rescue excavations, in the area endangered by limestone exploitation, will be continued.

Obr.4. Mokrá-lom: Nové paleolitické stanice a jejich vztah k jeskynním lokalitám jižní části Moravského Krasu

PETŘKOVICE (okr. Ostrava)

Petřkovice I. Paleolit - gravettien. Sídliště. Systematický výzkum.

V odstupu 40 let, s použitím nových metod a v kontextu širše koncipovaného projektu výzkumu gravettien, přináší obnovení výzkumu paleolitické stanice na Landeku tyto nové poznatky:

1. Radiometrické datování metodou C 14 provedené laboratoří v Groningen (20.790 ± 270 B.P., 23.370 ± 160 B.P.) potvrzuje zařazení stanice do mladší fáze gravettien (willendorfsko-kostěnkovská fáze s charakteristickými hroty s bočním vrubem), která je dosud v moravsko-slezském prostoru podstatně méně známa než starší (pavlovská) fáze.
2. Nové stratigrafické vyhodnocení profilu ve spolupráci s Geologickým ústavem AV ČR a Slezskou univerzitou v Sosnowci upřesnilo dosavadní interpretaci charakteru a geneze sedimentů v nadloží paleolitické vrstvy.
3. Plošný odkryv v centrální části lokality Ia, která byla před 40 lety pro výzkum nepřístupná (vzrostlé stromy), umožnil propojit tři hlavní čocky s paleolitickým osídlením, interpretované tehdy jako samostatná obydlí. V centrální části (v těsném sousedství místa nálezu ženské figurky z hematitu) jsme zachytili dvě plochy pokryté červeným barvivem, různá zahloubení, ohniště, kumulace kamenných artefaktů a ojedinělé mamutí stoličky.
4. Podrobněji jsme měli možnost prozkoumat a srovnat rovněž poměry na periferii lokality Ia, kde nálezy artefaktů mizí, ale ojediněle se objeví velké kamenné předměty.
5. Plošné odkryvy v okolí (lokality Ib, Ic) zastihly paleolitické artefakty stále v poměrně hustých koncentracích, avšak mělčěji pod povrchem a v odlišných sedimentačních podmínkách, méně příznivých pro zachování kontextuálních informací.
6. Z typologického rozboru štípané industrie vyplynulo, že soubor získaný z lokality Ic se dosti výrazně odlišuje od industrií z částí Ia a Ib.

Konečnou interpretaci nově prozkoumané plochy dokreslí probíhající mineralogické a chemické analýzy, inventarizace nalezených artefaktů a planigrafické vyhodnocení jejich rozptýlu.

Jiří Svoboda - Lenka Jarošová, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Jarošová, L., Cílek, V., Oches, E.W., Snieszko, Z. 1996: Petřkovice I, Excavations 1994-1995. In: J.Svoboda, ed., Paleolithic in the Middle Danube region. Spisy AÚ AV ČR Brno 5, 191-206.

Klíma, B. 1955: Výsledky archeologického výzkumu na tábořišti lovců mamutů v Ostravě-Petřkovicích v roce 1952 a 1953. Časopis Slezského musea 4, 1-35.

Svoboda, J. 1996: Tábořiště pravěkých lovců. In: Landek, svědek dávné minulosti. Ostrava-Librex, 30-42.

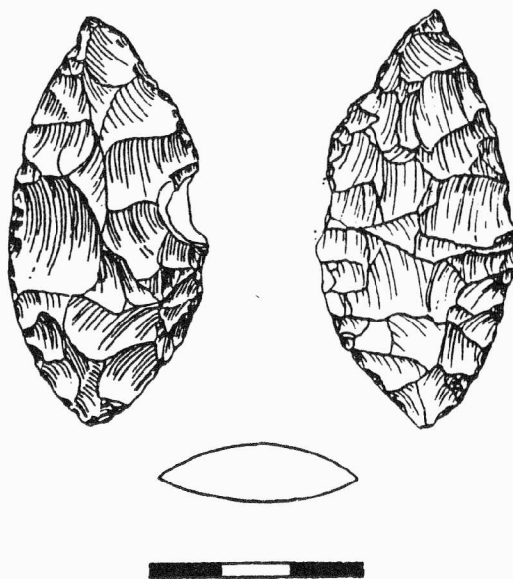
Summary:

The reopened excavation at Petřkovice proved its Upper Gravettian age (C 14 datings between 21.000 - 23.500 B.P.), precised the stratigraphy and spatial patterning (separation of spatially and typologically different sites Ia-Ic, analysis of center-periphery relationships within the site Ia, and discovery of red-coloured spots in its center).

VEDROVICE (okr.Znojmo)

Vedrovice I. Szeletien. Ojedinelý nález. Povrchová prospekce v rámci systematického výzkumu MzM Anthropos Brno.

Při exkurzi na lokalitu Vedrovice, našla paní L.Nerudová, na poli, mezi polohou Vedrovice I a Vedrovice Ia (mapa 1), oboustranně plošně retušovaný listovitý hrot o délce 57, šířce 28 a tloušťce 9 mm (Obr.1). Vyrobený je z místního rohovce typu Krumlovský les poměrně pečlivou plošnou retuší, která na hranách přechází do drasadlovité retuše, a je pouze minimálně poškozen orbou.

Obr. 1. Plošně retušovaný listovitý hrot z Vedrovic

Přestože byl nalezen v aurignacienském kontextu, je více než zřejmé, že aurignacienu nenáleží (srov. výskyt szeletských hrotů v míškovickém typu). V blízkém okolí, u výběžků Krumlovského lesa, se nachází mimo stanic aurignacienu i několik szeletienských nalezišť: Vedrovice V, Jezeřany I a IV... Vzhledem ke vzdálenosti k nejbližší szeletienské stanici je dosti pravděpodobné, že se jedná o hrot (kopí) ztracený v průběhu lovu. Otevřenou zůstává otázka, ze které stanice szeletieny nalezený hrot pochází, ale s jistotou se dá říci, že určitě nepatří poloze Jezeřany I, neboť v tamní kolekci se listovité hroty tohoto typu nevyskytují.

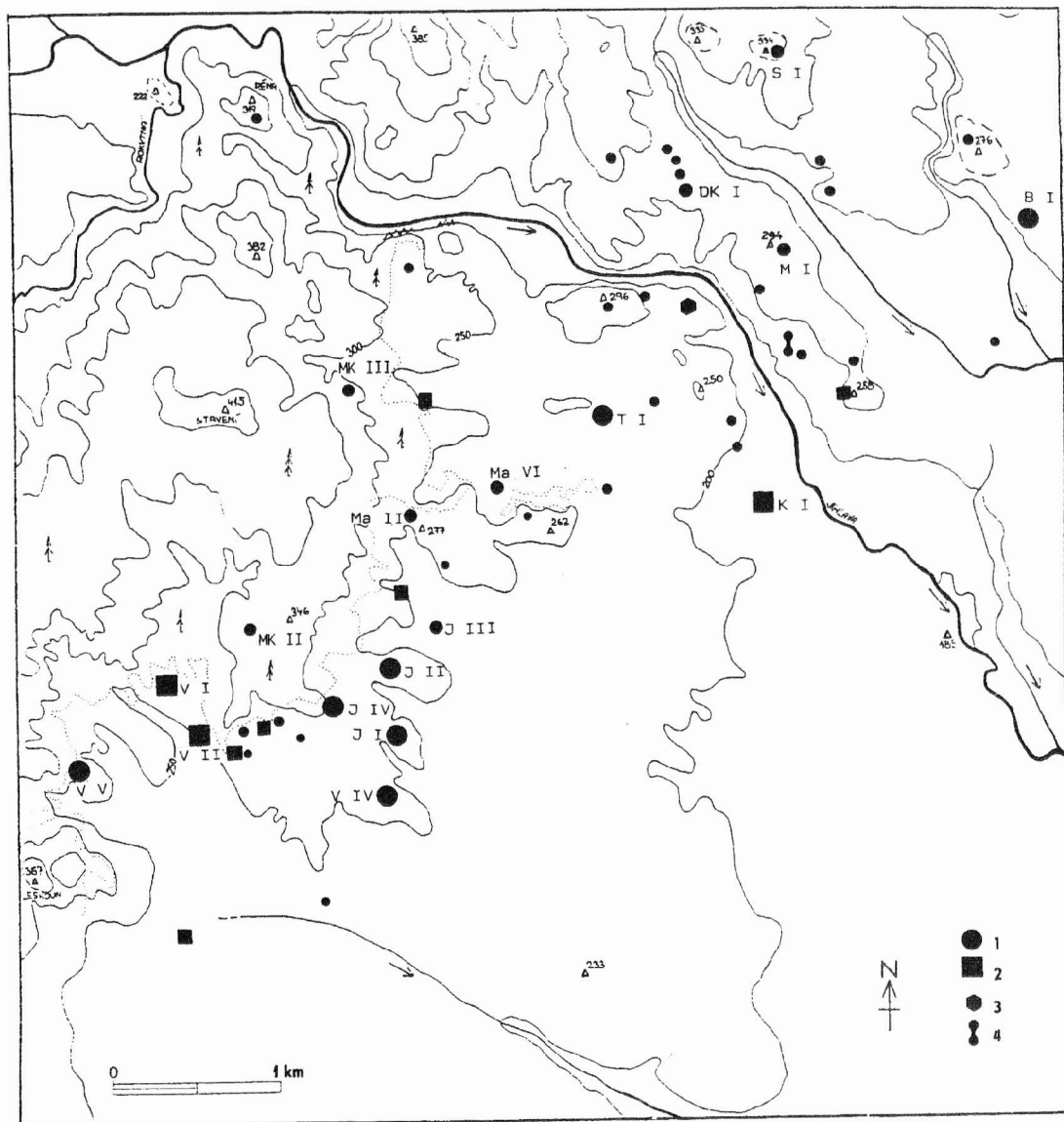
Zdeňka Nerudová, MzM

Literatura:

Oliva, M. 1993: Zahájení výzkumu paleolitické lokality Vedrovice Ia (okr. Znojmo). ČMM LXXVIII, sc.soc., str. 11-22. Brno.

Summary:

Vedrovice I. Szeletian. Isolated find. Surface survey.

Mapa 1: Osídlení východních svahů Krumlovského lesa a okolí Kounické brány v mladém paleolitu. 1 szeletien, 2 aurignacien, 3 bohunicien (Dolní Kounice XVIII), 4 nahromadění mamutích kostí (Pravlov). DK Dolní Kounice, J Jezeřany, K Kupařovice, M Mělčany, Ma Maršovice, S Silůvky, T Trboušany, V Vedrovce. Podle M. Olivy 1993, str. 12.

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

1993-1994.(1997)

981/00